

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat İŞIKHAN** tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

A. Otlu

Çiçek OTLU

İstanbul Milletvekili

Çocuk işçiliği, çocukların fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimini olumsuz etkileyen, eğitim hakkını zedeleyen önemli bir çocuk hakları ve halk sağlığı sorunudur. Türkiye'de çocuk işçiliğine ilişkin verilerde Resmi kurumlar ile sendikalar ve demokratik kitle örgütlerinin açıkladığı rakamlar arasında ciddi farklar bulunmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre, 2024 yılında Türkiye nüfusunun yüzde 25,5'ini 0-17 yaş grubundaki çocuklar oluşturmaktadır. Hanehalkı iş gücü araştırması 15-17 yaş grubundaki çocukların iş gücüne katılma oranını yüzde 24,9 olarak açıklamıştır. Buna ek olarak 504 bin çocuk da mesleki eğitim merkezleri (MESEM) kapsamında çalışmaktadır. Çocuk işçi sayısı 1 milyon 500 bine ulaşmıştır. Kayıt dışı çalışanlarla birlikte 2026 yılında Türkiye'de yaklaşık 2 ila 3 milyon arası çocuğun çalışmak zorunda kaldığı belirtilmektedir. Çalışan çocukların büyük bölümünü 15-17 yaş grubundaki erkek çocuklar oluşturmaktadır. Çocuklar daha çok tarım, sanayi, inşaat ve hizmet sektörlerinde istihdam edilmektedir. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi raporlarına göre, Türkiye genelinde 2025 yılı boyunca en az 94 çocuk işçi iş kazalarında hayatını kaybetmiştir. 2026 yılının ilk üç ayında 12 çocuk işçi hayatını kaybetmiştir.

Çocuk İşçiliğinin nedenleri; gittikçe derinleşen yoksulluk, gelir eşitsizliği, sosyal koruma eksikliği, kayıt dışı ekonomi, eğitim maliyetler, 4+4+4 sistemi sonrası eğitimden kopuş, MESEM uygulamalarıdır. MESEM uygulamaları nedeniyle artan çocuk işçi ölümleri konu daha görünür hale gelmiştir. Özellikle mülteci çocuklar, kayıt dışı ve çok daha ağır şartlarda çalıştırılmaya açık en güvencesiz grubu oluşturmaktadır.

Türkiye, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi ile ILO'nun 138 sayılı Asgari Yaş Sözleşmesi ile 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması Sözleşmesine taraftır. Çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik temel uluslararası

düzenlemelere, çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik ulusal programlar açıklanmasına karşın kayıt dışılık, yoksulluk ve eğitime erişim sorunları artarak devam etmektedir.

Bilimsel araştırmalar, çocukluk döneminde uzun süreli strese maruz kalmanın depresyon, kaygı bozuklukları, travma belirtileri ve dikkat sorunları gibi ruhsal sorunların ortaya çıkma riskini artırdığını göstermektedir. Çocuk işçiliği, yalnızca ağır çalışma koşulları nedeniyle değil; eğitim, oyun, dinlenme, akran ilişkileri ve güvenli yetişkin desteği gibi gelişimsel ihtiyaçlardan mahrum bırakması nedeniyle de ciddi bir nörogelişimsel risk oluşturmaktadır. Çocuk işçiler arasında uzun çalışma saatleri, izin yoksunluğu, fiziksel ve duygusal istismar, iş kazaları, depresyon ve kaygı belirtilerinin yaygın olduğu gösterilmiştir.

Biyolojik, psikolojik ve sosyal boyutlarıyla çok yönlü bir sorun olan çocuk işçiliği; çocuğun emeğinin sömürülmesine, yaşam, sağlıklı büyüme, gelişme ve eğitim gibi temel haklarının ihlal edilmesine neden olmaktadır. Türkiye, Mayıs 2024'te Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) işbirliğiyle hazırlanan ulusal yol haritasının Alliance 8.7 Küresel Koordinasyon Grubu tarafından kabul edilmesiyle "Öncü Ülke" (Pathfinder Country) ilan edilmiştir. Bu kapsamda, çocuk işçiliğinin tüm biçimlerini ortadan kaldırmaya yönelik politikaların güçlendirilmesi taahhüt edilmiştir. Ancak, yasalar ve taraf olunan uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülükler doğrultusunda giderek yaygınlaşan çocuk işçiliğinin önlenmesi için çocuk haklarının korunması, sosyal koruma mekanizmalarının güçlendirilmesi, kayıt dışı istihdamla etkin mücadele edilmesi, ailelerin ekonomik kırılganlıklarını azaltacak kapsamlı sosyal politikaların hayata geçirilmesi ve çocukların eğitim hakkına erişimini güvence altına alan politikaların geliştirilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Bakanlığınızın verilerine göre 2020-Haziran 2026 yılları arasında 18 yaş altı çalışan çocuk sayısı yıllar itibarıyla kaçtır? Bunların sektörlere ve yaş gruplarına göre dağılımı nedir?
- 2- 2020- Haziran 2026 yılları arasında çocuk işçilerin geçirdiği iş kazası sayısı kaçtır? Kaç çocuk iş kazaları sonucu yaşamını yitirmiştir?
- 3- 2020- Haziran 2026 yılları arasında çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik kaç işyeri denetlenmiştir? Bu denetimlerde çocuk işçi çalıştırdığı tespit edilen kaç işyeri hakkında yaptırım uygulanmıştır?
- 4- Çocuk işçiliğinin yoğun olduğu tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinde etkin denetimler yapılmakta mıdır?

5- Kayıt dışı çocuk işçiliğinin tespit edilmesine yönelik Bakanlığınız tarafından yürütülen özel bir program veya eylem planı bulunmakta mıdır?

6- Türkiye'nin Alliance 8.7 kapsamında "Öncü Ülke" ilan edilmesinin ardından çocuk işçiliğinin azaltılmasına yönelik hangi somut hedefler belirlenmiştir? Bu hedeflere ne kadar ulaşılmıştır?

7- Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) kapsamında işyerlerinde çalışan öğrencilerin iş sağlığı ve güvenliği koşullarının denetlenmesine yönelik Bakanlığınız tarafından yürütülen çalışmalar nelerdir?

8- Çocuk işçiliğinin temel nedenleri arasında yer alan yoksulluk ve sosyal koruma eksikliklerinin giderilmesine yönelik Bakanlığınız tarafından yürütülen destek programları nelerdir?

9- Çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin ortadan kaldırılması amacıyla ILO sözleşmeleri kapsamında hazırlanan yeni bir ulusal eylem planı bulunmakta mıdır?